

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

Maršruts „VIDZEMES LOKS”

MARŠRUTA GAITA	APSKATES VIETAS UN OBJEKTI
<p>Rīga – Inčukalns – Sēja – Vidriži – Salacgrīva – Staicele</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kulta vieta pie Doma baznīcas 2. Vilkaču priede 3. Inčukalna Velnala 4. Sējas ozols 5. Kaķu bedrīšakmens 6. Tūjas dobumakmens 7. Lībiešu upurālas 8. Karogupītes komplekss <ol style="list-style-type: none"> 8.1. Dzelzā mura svētakmens 8.2. Dzelzā mura veselības avots 8.3. Karogkalniņš

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

Maršruta kopējais apraksts

Ceļojums pa Vidzemes loku sākas **Doma laukumā** pie Doma baznīcas sienas, kur atrodas svētvieta, kura mūsdienās vizuāli ir atzīmēta tikai ar informatīvu plāksnīti. Tālāk dodamies no Rīgas ārā, pa Vidzemes šoseju (A2), līdz Vangažiem, kur jāapgriežas pretēji Rīgas virzienā, lai iegrieztos Vangažos, bet pirms iegriešanās pa labi sākas zemes ceļš, pa kuru jādodas līdz baznīcai, no kuras pa kreisi ceļa malā atrodas **Vilkaču priede**. Pavērojiet uzmanīgi priedes stumbru, aiz mizas mēdz būt ziedojumi! No Vilkaču priedes atgriežamies uz Vidzemes šosejas un turpinām ceļu līdz Sēnītei, kur griežamies Valmieras virzienā un nobraucot lejā no kalna līdz Rāmkalniem, stāvlaukumā ir jāapgriežas braukšanas pretējā virzienā uz Rīgu un jābrauc atpakaļ kalnā, kur labajā pusē skatāmies pēc brūnās norādes zīmes uz **Inčukalna Velnalu**. Apmēram pēc puskilometra nākošā norādes zīme norādīs ceļiņu pa meža taku, pa kuru varēs nokļūt līdz alai. Pie Velnalas ir labiekārtota atpūtas vieta. Pēc Velnalas apskates dodamies tālāk Valmieras virzienā līdz Murjāņiem, kur krustojumā nogriežamies pa kreisi uz Sēju. Sējas centrā ir brūnā norādes zīme uz **Sējas ozolu**, kurā atrodas Sējas parka malā. Iebraucot parkā var redzēt interesantu celtni - ūdenstorni, bet, lai nokļūtu līdz ozolam, jābrauc pa taisno ceļu līdz galam un tad jānogriežas pa labi, kur nelielā stāvlaukumiņā netālu no ozola var novietot auto. Tālāk no Sējas izbraucam atpakaļ Murjāņu virzienā, bet krustojumā uzreiz aiz apdzīvotās vietas beigām griežamies pa kreisi Raganas virzienā (P6) un braucam līdz Raganai, kur griežamies Limbažu virzienā (P9) un braucam līdz Vidrižiem. Pa ceļam var iegriezties Bīriņu pilī. Vidrižos ir jānogriežas pa labi Lēdurgas virzienā un izbraucot no apdzīvotās vietas jāskatās pēc zemes ceļa, kurš pa kreisi nogriežas lejā uz Aģes upi. Pārbraucot tiltam, ceļmalā var atstāt auto un gar upes krastu uz augšu jāpakāpjas pakalnā no kura jau varēs saskatīt **Kaķu bedrīšakmeni**, kurš atrodas pļavā, krūmu ielokā. Atgriežamies pa to pašu ceļu Vidrižos un dodamies tālāk uz Limbažiem. Pa ceļam var iegriezties Igates pilī. Limbažos ir iespēja izstaigāt taku, kura vijas gar Lielezera krastu, pavērot putnus no skatu torņa, pakļīst pa vecpilsētas ieliņām un apskatīt pilsdrupas. Tālāk ceļš jāturpina Tūjas virzienā (P11) līdz Tūjasmuižai. Piekļūst **Tūjas dobumakmenim** var pa diviem ceļiem. Pabraucot garām Tūjasmuižai ceļa kreisajā pusē skatām pavērsies labības lauks, kura vidū būs divas bērzu birztales. Tūjas dobumakmens atrodas tālākajā, skatoties no apdzīvotās vietas. Otrs veids ir braukt cauri Tūjasmuižai, pa labi gar fermu birztaļu virzienā, tomēr jāreķinās, ka šo ceļu izmanto lauksaimniecības tehnika un tas var būt sarežģīti izbraucams, tomēr pie objekta var piebraukt tuvāk. Nebrīnieties, ja jums sekos govīs, tās šeit ir ļoti ziņkārīgas! Dodoties tālāk līdz krustojumam ar A1 griežamies pa labi Ainažu virzienā un Svētcimā skatāmies pēc brūnās norādes zīmes pa labi uz

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

Lībiešu upuralām. Nākošajā T-veida krustojumā norādes zīmju nav, bet ir jāgriežas pa labi un jau pēc dažiem kilometriem, pārbraucot pāri Svētupei, ceļa kreisajā pusē ir auto stāvlaukums, bet taciņa uz alām sākas ceļa pretējā pusē, gar privātmājām. No alām izdevīgāk braukt pa ceļu, kurš tieši ved uz Salacgrīvu (T-veida krustojumā jābrauc taisni) un turpināt ceļu līdz Ainažiem, kur jāgriežas pa labi uz Staicele (P15). Lai nokļūtu līdz **Karogupītes kompleksam**, jābrauc cauri Staicelei un jau pēc dažiem kilometriem būs apdzīvota vieta Karogi, kur ceļa kreisajā pusē jāmeklē norādes zīme uz Karogu alām. Pa šo ceļu braucot līdz labiekārtotam ar atpūtas un piknika vietām karjeram, jāapbrauc tā otrajā pusē, kur mežmalā būs norādes zīme uz **Dzelzsāmura Dižakmeni**, līdz kuram pa meža taciņu jāaiziet apmēram 200 metri. Turpinot braukt pa meža ceļu līdz tiltam pār Karogupīti, var, ejot pa labo krastu uz augšu, uzmeklēt **Dzelzsāmura svētavotu**, kurš diemžēl pašlaik nav atraktīvs objekts, jo vieta ir aizaugusi un slapja. Pirms atgriezties uz šosejas var apskatīt alas (neliela norādes zīme ceļmalā), uz kurām ir jāiet garām pamestajām ēkām pa trepēm lejā uz upīti, jāšķērso tā un pa meža taciņu var nokļūt līdz alām. Izbraucot uz šosejas jāuzmeklē taciņa pretējā šosejas pusē pie upītes caurtekas, kura gar avotiņu ved uz **Karogkaniņu**. Neaizejot līdz tiltiņam pār upīti, jākāpj kalniņā pa kreisi, kura virsotnē būs arī upurakmens.

Atgriezties Rīgā var pa diviem ceļiem - braukt atpakaļ cauri Ainažiem vai turpināt ceļu cauri Aloju un Limbažiem.

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

APSKATES OBJEKTU APRAKSTS

Nosaukums	Raksturojums	Kā atrast	Praktiskā informācija	Attēls
Kulta vieta pie Doma baznīcas	Arheologu A. Caunes un S. Tilko vadībā 1986.-1989.gados veicot izrakumus pie Doma baznīcas, tika atrastas vairākas konstrukcijas – bedres, ugunskuru vietas, stabu vietas, kam tiek piedēvēts kultisks raksturs. Noteikti kā kulta vieta tiek raksturota konstrukcija, kas atklāta 4.izrakumu laukumā. Tā bija ap 2 x 3 m liela un ap 0,5 m dziļa bļodveida bedre. Bedres pildījumā bija plānas ogļu un pelnu kārtiņas. Bedri izsmelot, tika atrasti trīs nedeguši, no priedes mizas izgriezti tīklu pludiņi, divpusēja kaula ķemme ar izlauztiem zariem, smilšakmens galoda un ap 30 rupja, zvirgzdaina māla lauskas no traukiem, kas raksturīgi vietējo tautību iedzīvotājiem. Lielās bedres centrālajā daļā zem intensīvākas ogļu kārtas atsedza otru diametrā 0,6 m lielu un ap 0,5 m dziļu bedrīti. Tās apakšā oglēs plakaniski bija nolikta zirga apakšžokļa puse. Lielās bedres ZR stūrī atradās apmēram 30 cm resna zemē ierakta ozola staba lejasgals.	56° 56' 57" N 24° 6' 18" E Pie Doma baznīcas, skaitot no Doma baznīcas apsīdas gala, pretim ceturtajam baznīcas logam, Doma laukuma pusē	Apkārt ir sakārtota infrastruktūra, jo objekts atrodas pilsētas centrā	

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>Blakus tam R pusē bijuši iedzīti pieci mieti. No tiem zemē saglabājušies no-smailinātie apakšgali. Pēc radiokarbons datējuma, staba koksnes parauga vecums noteikts 850 ± 40 gadu, tātad koks nocirsts 1100.gadā ± 40 gadu. Iespējams, ka staba augš-gals bijis izveidots kā dievības tēls. Zināms, ka pagāniskajiem lībiešiem 12.gadsimta beigās - 13.gadsimta sākumā bijuši kokā griezti dievību tēli. Rīgas iepriekšējo gadu izrakumos vairākkārt atrastas nelielas koka nūjiņas ar galos rūpīgi izgrieztiem vienas, divu vai četru cilvēka seju vai galvu atveidiem, kas tiek uzskatītas par īpašu mājas dievu vai individuālu, līdzī nēsājamu dievu tēliem. Šāds iespējams elka tēls varētu būt bijis arī šajā ziedojumu vietā. Elku tēlam blakus uz citu iedzīto mietu galiem varēja novietot dažādus ziedojumus. (Pēc: Caune, 1992).</p> <p>STĀSTĪJUMS Teritorijā ārpus 12. gadsimta kapulauka, kas izrakumos tika pētīta baznīcas ziemeļu pusē 2., 3. un 4. laukumā, izšķirami divi senākas apdzīvotības periodi. Pirmais raksturojas ar kādreiz šeit kurinātu ugunsgrūdu vietām,</p>			
--	---	--	--	--

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>rituālu ziedojumu bedrēm un zemē ieraktu stabu galiem. Nav vairs iespējams precīzi noteikt, vai visi šie veidojumi zemē radušies vienlaicīgi vai arī pakāpeniski - ilgākā laika posmā. Daļa no bedrēm un ugunsgrāvu vietām varētu būt cēlusies no kādreiz šeit rīkotiem bērnu rituāliem, mirušo apbedot kapulaukā. Par to, ka pirms mirušo apbedīšanas kapulauka tuvumā varētu būt dedzināti īpaši sārti, no rāda iepriekš aprakstītajā 57.kapā atrastās ogles. Līdzīgas ugunsgrāvu vietas un rituāla bedres izrakumos konstatētas arī vairākos citos Latvijas pagāniskajos kapulaukos. Pēc zemē atrastajām nepilnīgajām liecībām ne visus šos atsegtos veidojumus šodien varam pilnībā izprast un izskaidrot to izmantošanas veidu un nozīmi tālaika cilvēku dzīvē un ticējumos. Piemēram, 3.izrakumu laukumā dienvidu pusē starp 5. un 20. metru pamatzemē izrakts apmēram 0,5 m dziļš un ap 1 m plats grāvītis, kas lokveidā apņem 11 x 7 m lielu laukumiņu. Tā ziemeļu pusē atrada nopuvušu, zemē ieraktu staba galu. Nekādu senlietu, ne arī keramikas lauskas vai citu atradumu šai vietā nebija. Vairāku stabu grupa atradās 4.laukuma rietumu pusē starp</p>			
--	---	--	--	--

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>37. un 44. metru. Sešas stabu bedres šeit iezīmē izliektu līniju. Iespējams, ka stabu rinda šai slānī turpinās arī aiz izrakumu laukuma vēl nepētītajā platībā. Stabi bijuši ierakti no 40 līdz 95 cm dziļi un atradušies apmēram 1 m attālumā cits no cita. Tas nozīmē, ka blīvs stabu žogs šeit nav bijis. Dažās bedrēs sa-glabājušās trūdējuša koka paliekas. Pēc tām varam spriest, ka 120 - 25 cm resniem stabiem bijuši strupi nocirsti gali un tie zemē bijuši ierakti, nevis iedzīti. Vienam dziļāk zemē ieraktam staba galam koksne bija labi saglabājusies - un bija pat iespējams noteikt koka sugu. Tas ir bijis ozols. No šī staba gala ņemtajam koksnes paraugam ar radiokarbons datējuma metodi noteikts vecums. Tā vecums ir 900 ± 60 gadu (TA - 2264). Pārrēķinātais datējums parāda koka ciršanas gadu. Tas ir 1050. gads ± 60 gadu. Vairākās vietās izrakumu laukumos atklātas ugunskuru vie-tas un pamatzemē ieraktas lielākas bedres. Daļa no ugunskuriem kurināti tieši bedrēs. Lielākajā daļā bedru un sārta vietu nekādu atradumu nebija. Tomēr divas bedres pelna īpašu uzmanību. Pirmā no tām ir sekla, plānā apmēram 1 x 1,5 m liela</p>			
--	--	--	--	--

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>ieapaļa bedre, kurā visā platībā kurināts liels ugunskurs. Spriežot pēc biežās ogļu un pelnu kārtas, uguns šeit kurināta ilgstoši, varbūt pat atkārtoti vairākas reizes. Sārta virspusē starp trim 10 - 20 cm lieliem laukakmeņiem atradās 10 - 11 gadu veca zirga galvaskauss bez apakšžokļa (kaulus noteica bioloģe V. Daņiļčenko Maskavā). Akmeņi un galvaskauss ugunī nebija de-dzis. Tātad tie šeit novietoti pēc sārta izdegšanas. Galvaskauss nolikts starp akmeņiem aptuveni ziemeļu - dienvidu virzienā. Spriežot pēc tā, ka zirga galvaskauss ir bez apakšžokļa, šeit nav nolikta tikko nogalināta zirga galva, bet gan agrāk nokauta vai krituša dzīvnieka kauli, no kuriem jau atdalījušies mīkstie audi. Galvaskausa īpašais novietojums uz sārta starp akmeņiem ve-dina domāt par kādu īpašu šeit notikušu ziedošanas rituālu. Zirga galvaskausi kā ziedojumi izrakumos Latvijā atrasti vairākkārt. Tādi likti Rīgā 12. gadsimtā zem ēku pamatiem (Caune A. Celtņu ziedojumi Rīgā 12. – 16. gs. // Mat. 1978. R., 1979. 19.–22. lpp.). Daugavas lībiešu ciemos zirgu galvas novietotas zem pavarda akmeņiem (Zariņa A. Krāsni Salaspils</p>			
--	--	--	--	--

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>Laukskolas lībiešu 10. – 13. gs. ciemu vietās // Arheoloģija un etnogrāfija. R., 1977. 12. laid. 92.–96. lpp.). Talsu pilskalnā tāda guldīta zem pils vārtiem (Karnups A. Dzīvnieku galvaskausi Talsu pilskalnā // Senatne un Māksla. 1938. Nr. 2. 74.–93. lpp.). Celtņu vietās atrastos zirga galvaskausus saista ar t.s. cel-tņu ziedojumu tradīciju, bet mūsu atradums sārta vietā ārpus celtnes būtu izskaidrojams ar daudzās tautās plaši izplatīto universālo ticējumu, ka zirga galvai ir maģisks spēks atnest laimi un aizsargāt no ļauniem gariem. Apmēram 15 m uz ziemeļaustrumiem no aprakstītās sārta vietas atradās kāda cita - apmēram 2 x 3 m liela un ap 0,5 m dziļa bļodveida bedre. Bedres pildījumā plānas ogļu un pelnu kārtas mijas ar sterilām smilšmāla kārtām. Izsmēlot grunts pildījumu, tajā tika atrasti trīs nedeguši, no priedes mizas izgriezti tīklu pludiņi, divpusēja kaula ķemme ar izlauztiem zariem, smilšakmens galoda un 29 rupja, zvīrgzdaina māla lauskas no traukiem, kas raksturīgi vietējo tautību iedzīvotājiem. Lielās bļodveida bedres centrā ogļu kārtā bija intensīvāka. Zem tās atradās otra - plānā apaļa, diametrā 0,6 m</p>			
--	--	--	--	--

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>liela un ap 0,5 m dziļa bedrīte. Tās apakšā oglēs plakaniski bija nolikta zirga apakšžokļa puse. Liekas, ka arī šīs zirga galvaskausa daļas īpašais novietojums varētu būt saistīts ar kādu senu upurēšanas tradīciju. Lielās bedres ziemeļrietumu stūrī atradās apmēram 30 cm resna zemē ierakta ozola staba lejasgals. Blakus tam rietumu pusē bijuši iedzīti pieci mieti. No tiem zemē saglabājušies no-smailinātie apakšgali. Pēc radiokarbons datējuma, staba koksnes parauga vecums noteikts 850 ± 40 gadu (TA - 2103). Pārrēķinātais datējums parāda koka ciršanas gadu. Tas ir 1100. gads ± 40 gadu. Ozola stum-bra izmantošana zemē ieraktajiem stabiem rada zināmu pārsteigumu, jo, kā liecina līdzšinējie arheoloģiskie izrakumi, Rīgā 12. gadsimta ēku celtniecībā ozols nekad nav ticis izmantots (Цауне А. В. Жилища Риги. С. 46.). Senajā Rīgā, tāpat kā vēlākās etnogrāfiskajās celtnēs pārējā Latvijā, par būvmateriālu lietoti tikai skuju koki - priede un egle. Tautas ticējumos tieši ozols un liepa tiek uzskatīti par svētiem kokiem. Ozola koka izvēle staba materiālam ziedojumu vietās Rīgā liek domāt par kādu īpašu to nozīmi.</p>			
--	---	--	--	--

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>Varbūt staba augš-gals bijis izveidots kā dievības tēls? Par to, ka pagāniskajiem lībiešiem 12.gadsimta beigās - 13.gadsimta sākumā bijuši kokā griezti dievību tēli, netieši liecina arī hronists Indriķis, atstāstot kāda kristīta Sidgundas lībieša sapni - vīziju. Lībietis sapnī redzējis savu dievu, kura tēls bijis izaudzis no koka stumbra, „sākot ar krūtīm un augstāk” (Indriķa hronika. X. 14. §.). Jāatzīmē, ka iepriekšējo gadu izrakumos Rīgā vairākkārt at-rastas nelielas koka nūjiņas ar galos rūpīgi izgrieztiem vienas, divu vai četru cilvēka seju vai galvu atveidiem (Caune A. Rīgas 12. - 13. gs. antropomorfie kokgriezumi // LPSR ZA Vēstis. 1981. Nr. 6, 56.-67. lpp.). Šo Rīgas kok-griezumu nozīmes skaidrojumu varam veikt, tikai pamatojoties uz paralēlēm plašākā kaimiņzemju arheoloģiskajā materiālā. Baltu tautām kaimiņos daudzgalvaini dievu tēli bijuši izplatīti rietumslāvu zemēs. Populārākais no tiem ir hronista Sakša Gramatiķa aprakstītais Rīgenes salas Arkonas tempļa četrgalvainais Sviatovits. Seno rietumslāvu apdzīvotajās zemēs nelielas, daudzgal-vainas koka skulptūras atrastas arī arheoloģiskajos</p>			
--	--	--	--	--

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>izrakumos. Tās uzskata par īpašu mājas dievu vai individuālu, līdzī nēsā-jamu dievu tēliem (Filipowiaķ W. Die Kultproblematik in Wolin vem 9. bis zum 12. Jh. // Rappports du III Congres International d'Archeologie Slave. Bratislava, 7 - 14 septembre 1975. Bratislava. 1979. T. 1. S 249–250.). Rīgas nelielo kokgriezumu nozīme varētu būt analogiska. Ja lietošanā bija šādi nelieli, kokā griezti dievu tēli, tad līdzīgi veidotiem vajadzēja būt arī lielajiem elku tēliem. Šāds iespējams elka tēls attēlots arī 4. attēlā parādītajā Rīgas ziedojumu vietas rekonstrukcijā. Elku tēlam blakus uz iedzīto mietu galiem varēja novietot dažādus ziedojumus. Otrajā senās apdzīvotības perioda kultūrlāņa kārtā, kas 3. un 4. laukumā pārsedz iepriekš aprakstītās ziedojumu bedres un ri-tuāla ugunsgrūvu vietas, izrakumos tika atklātas divu nodegušu celtnu grupu paliekas. Kādreizējās apbūves iezīmes šeit turpinās ārpus pētījumu laukumiem ziemeļrietumu virzienā. A. Caune. Arheoloģiskās liecības par senāko apdzīvotību Rīgas doma baznīcas apkārtnē. Latvijas Vēstures institūta žurnāls. 1992. Nr. 3., 27. – 32. [21. – 38.]pp.</p>			
--	---	--	--	--

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

<p>Kalnaābrantu Vilkaču priede</p>	<p>Agrākajos Vilkaču priedes aprakstos bija minēts, ka priede ir ļoti ainaviska un ieraugāma jau no lielāka attāluma. Tagad varēja konstatēt, ka priede ir zaudējusi savu galotni un lielākos zarus, palikuši divi lielāki zari, tāpēc tās ainaviskā vērtība ir jūtami mazinājusies. Tanī pat laikā priede joprojām turpina dzīvot. Tā aug pašā ceļa malā, stumbrs ir “pumpains”, 1,3 m augstumā koka apkārtmērs ir 2,5 m. Par Vilkaču priedi nav fiksēti folkloras pieraksti, tomēr par priedes iespējamo sakrālo raksturu liecina tās zīmīgais nosaukums. Ļoti iespējams, ka Kalnaābrantu priede kaut kādā veidā ir bijusi saistīta ar seno Ābramu Teņa kapelu ar klātesošo kapsētu – tagadējās Vangažu baznīcas priekštecī. Rakstītos avotos Ābramu Teņa kapela, kas savu nosaukumu guvusi no tuvumā dzīvojošā brīvzemnieka Ābrama Hinza, minēta kopš 1624.gada.</p>	<p>57° 7' 14" N 24° 34' 17" E</p> <p>Ceļa malā ap 100 uz ZA no Kalnaābrantiem un ap 300 m uz ZR no Vangažu luterāņu baznīcas</p>	<p>Ceļa malā, bet vairāk arī ērtību nav</p>	
<p>Inčukalna Velna ala</p>	<p>Inčukalna Velnalu pirmo reizi aprakstīja izcilais novadpētnieks Johans Kristofs Broce: „Šī ala atrodas Inčukalna muižas apkārtņē netālu no Stalču zemnieku sētas, kas atrodas pie Cēsu ceļa 37 verstis no Rīgas, pie augstas kādreizējā Gaujas krasta kraujas sacietējušā</p>	<p>57° 7' 36" N 24° 38' 18" E</p> <p>Apmēram 800 m lejpus Murjāņu tilta Gaujas kreisā</p>	<p>Ceļa malā sākas meža taka uz objektu, nav kur atstāt auto, labas norādes zīmes</p>	

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

pelēkā smiltī. Ala, liekas, pamazām izveidojusies no avota, kas no tās iztek. Ieeja ir vairāk nekā 2 vīru augsta un šaura; turpretī iekšpusē ala ir diezgan plaša, un tajā var izvietoties 10-12 cilvēki. Tajā ir arī dažas mazākas alas. Strautiņš, kas no tās iztek, ietek alas pakājē esošajā Gaujas atzarojumā.” Šo aprakstu papildina tajā pašā gadā tapušais senākais alas zīmējums. Nākamo ļoti izvērsto Velna alas aprakstu 1847.gadā publicēja E. V. Ulprehts rakstā par ceļojumu no Rīgas uz Inčukalna muižu. Autors jau norāda uz to, ka smilšakmens sienās ieskrāpēti daudzi uzraksti, kas ir jebkuras plašākas tūrisma plūsmas pavadoņi un liecina par to, ka 19.gs. vidū ala jau ir tapusi par tūrisma objektu. Pēc diezgan sīka alas apraksta Ulprehts norādīja, ka „šausmīgās” alas tumsas un sarežģītās pieejas dēļ apkārtnes zemnieki to iesaukuši par Velna kambari jeb Velna alu. Trešā nozīmīgā publikācija par Inčukalnu Velna kambari attiecas uz 1890.gadu, kad Silamalas Vaivariņš publicēja teiku par alu, kas ir vienīgā par Inčukalna Velnalu zināmā teika. Vaivariņa publicētā teika sniedz vērtīgu papildu informāciju līdz tam publicētajiem

pamatkrasta nogāzē
augšdevona Gaujas
svītas smilšakmens
klintī

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>faktiem. Pirmkārt, teika par Velna darbošanos alā motivē Velna alas nosaukumu, kuru pirmo reizi savā aprakstā minēja jau Broce tieši vienu gadsimtu agrāk. Pats teikas teksts interesants ar to, ka tajā izmantota gan senā Velna – Pērkona cīņas tēma, kas šādā, netransformētā, veidā Latvijas alu folklorā saglabājusies vēl tikai pāris gadījumos, kā arī salīdzinoši jaunais, kristietības uzslāņotais motīvs par Velnu kā dvēseļu mocītāju un alu kā šo moku izciešanas vietu jeb elli. Šī teikas daļa ļauj alu iekļaut ar Velnu saistīto mitoloģisko alu grupā. Otra būtiska detaļa ir šī piebilde teikas ievaddaļā: „Turpat iekšpusē izverd mazs avotiņš, kam senos laikos bijis liels dziedinātāja spēks katrai kaitei. Tādēļ arī vectēvi esot ziedojuši šam avotiņam naudu.” Lai gan arī abi iepriekš minētie autori savos aprakstos ir minējuši no alas izplūstošo avotu, tas, ka avota ūdens izmantots dziedniecībā, šajos aprakstos nav atzīmēts. Šī informācija ļauj iekļaut Inčukalna Velna alu to Latvijas kulta alu grupā, kas izmantotas dziedniecībā. Šajā alā arheologs Juris Urtāns 1975. gadā veica pārbaudes izrakumus. Šurfējumos zem 0,65 m bieza nobirušo smilšu slāņa parādījās</p>			
--	---	--	--	--

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>avota plūstošā smilts, savukārt kultūrslānis netika konstatēts. Velnalā var iekļūt pa apmēram metru platu ieeju, nokļūstot jau daudz plašākā, vairāk nekā 6 m platā telpā ar apmēram 4 m augstiem kupolveidīgiem griestiem. Šīs telpas labajā pusē sākas šaurs gaitenis, kas gan nekur īpaši tālu neaizved, lai gan teikā stāstīts, ka pa to varot nokļūt Velna „guļamistabā”. Pa šo gaiteni iespējams pārvietoties tikai tupus. Alas kopējais garums ir 16 m, bet grīdas platība 35 m². Vietā, kur beidzas plašā priekštelpa un sākas šaurais tunelis, griestos meklējams šaurs, dziļš caurums – tā saucamais „Velna skurstenis”, bet gar alas plašās telpas kreiso sienu izplūst avots, kas šo alu pamazām ir izgrauzis. Interesanti, ka pie alas ieejas no tās izplūstošais avots satek kopā ar virszemes strautu, kas šeit plūst pār klints nogāzi, pirms tam pa virszemi šķērsojot šauro alas tuneli. (pēc: Laime, 2009).</p> <p>Stāstījums Kādu versti no Gaujas tilta lejup, mazu gabaliņu no Gaujas kalna malā atronas Velna ala jeb Velna kambaris. Pie zemes ir ala,</p>			
--	---	--	--	--

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>varbūt kādu asi platumā un asu trīs garumā, bet augšā tā savelkas čukurā. Iekšpusē ala pa priekšu iet taisni, tad pagriežas pa labi roki. Turpat iekšpusē izverd mazs avotiņš, kam senos laikos bijis liels dziedinātāja spēks katrai kaitei. Tādēļ arī vectēvi esot ziedojuši šam avotiņam naudu. Lielās alas dibinā ir mazāks alas sākums, pa kuru cilvēks varētu tikko ielīst. Senos laikos šajā alā pilnā mierā Velns esot dzīvojis ilgu laiku. Reiz Velns apkaitinājis Pērkona tēvu. Tas dzinies viņam pakaļ un panācis, kad Velns patlaban gribējis alā doties. Pērkons spēris, bet pašu Velnu nava ķēris, tikai krietnu gabalu no klints nospēris. Velns manījis, ka šē viņam miera tā kā tā nebūs, un tādēļ atstājis savu līdzšinējo mitekli. Pa mazo alu lienot varot sasniegt telpas, kurās Velns dzīvojis: tur stāvēt aplāts galds un pie sienas gulta, kurā Velns gulējis. Tikai neviens nevarot tur ilgāki uzturēties, jo apakšā esot pagrabs un šai pagrabā Velns važām esot piekalis viņa rokās kritušās dvēseles. Šīs dvēseles trokšņojot, lūgdamās, lai atpestījot. Velns, bīdamies, ka tomēr kāds drošsirdīgs neatgadās, kas uzņemtos šo atpestītāja darbu, pielicis savu uzticamāko</p>			
--	---	--	--	--

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	kalpu par sargu, lai tas uguni izpūš, ja kāds alā ietu un ar uguni ko meklētu. (Uguns pūtējs alā gan laikam ir caurvējš, jo domājams, ka alai arī otrs gals ir vaļā.) Alai katrā pusē ir dīķis. Labās puses dīķi sauc par Aukstuma dīķi, jo tā ūdens arvienu auksts. (Vaivariņš, 1890).			
Sējas ozols	<p>Ozols atrodas kādreizējā Sējas muižas parkā, piekalnē, ir ļoti ainavisks, tā apkārtnē sakopta: nopļauta zāle, nogrābti celiņi. Ozols literatūrā tiek vērtēts kā ceturtais dižākais ozols Baltijā, tā apkārtmērs 1,3 m augstumā ir 9,05 m, augstums – 22 m. Nav pārliecinošu liecību, ka Sējas ozols būtu uzskatāms par senu kulta koku; šādi uzskati ir parādījušies vien jaunākos laikos. Par jaunāku laiku uzskatiem liecina arī romantizētais teksts uz zīmes pie paša ozola.</p> <p>Stāstījums Kādreiz tagadējā parka vietā bijusi tautas likteņlēmēju – krīvu – svētbirzs. Pirms kāda svarīga jautājuma izlemšanas, pirms kaujas tur pulcējušies senlatviešu kunigaiši un svētnīcas priesteri līdzējuši pieņemt vispareizākos lēmumus. Vēlāk, kad svētnīca</p>	57° 11' 54" N 24° 35' 21" E	Infrastruktūra ir sakārtota, jo objekts atrodas apdzīvotas vietas centrā, tomēr trūkst vienas norādes zīmes	

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	izpostīta un pāri palicis tikai dižozols, mūsu senči gājuši pie tā piesaukt dievus. Uzraksts uz zīmes pie ozola. Fiksēts 2011.g.			
Kaķu bedrīšakmens	Starp akmeni un Kaķu mājām ir kokiem aizaugusi leja. Akmens atrodas Aģes upes labajā krastā, upes lēzenās ielejas malā, aizaugošu pļavu vidū, pie meža malas. Akmens garums - 3,25 m, platums – 3 m, apkārtmērs - 11,8 m, virszemes tilpums – ap 6 kub.m. Kaķu akmens virsmā iedobtas aptuveni 80 bedrītes, kuru dziļums ir no 3-10 cm. Gar akmeni A malu visā garumā iekalta 6 - 8cm dziļa un tikpat plata rene. Jauno laiku tradīciju ietekmē akmens tiek saukts arī par Mēness akmeni. Akmens bedrītēs apmeklējuma brīdī konstatēja tur atstātas sīkas monētas.	57° 20' 30" N 24° 42' 34" E	Viegli pieejams šķērsojot laukus	
Tūjas dobumakmens	Dobumakmeni 2001.gadā, akmeņu kaudzē meklējot dižakmeņus, uzgāja novadpētniece D. Čakste. Akmens caurmērs ir 1,26 m, dobuma caurmērs 0,38 m, augstums ap 0,4 m, apkārtmērs 4,07 m. Akmens apakšējā daļa neapstrādāta, bet augšējā daļa ar kanelūrveida vertikālu cirtumu palīdzību izveidota nosacīti cilindrvēidīga. Šādi cilindrvēida akmeņi ar cilindrvēida dobumu īpaši raksturīgi	57° 29' 54" N 24° 29' 7" E Nepilnu kilometru uz DR no Tūjas skolas	Pieejams brīvi, jo atrodas ceļa malā, nav taciņas pāri labības laukam	

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>Kurzemes R un DR daļai; Vidzemē līdz šim šāda veida akmeņi nebija zināmi. Akmens agrāk bija orientēts pēc divām birzītēm, kas atrodas plašos meliorētos laukos nepilnu kilometru uz DR no Tūjas skolas; cita tuvāka orientiera nav. Birzītes apkārtnē līdzenumā labi izceļas; līdz tām var aizbraukt pa sliktu lauku ceļu, kas nepilnu 100 m attālumā ved gar birzītēm. Abas birzītes labi ieraugāmas arī no Tūjas – Limbažu šosejas, tomēr no šīs puses pieeju traucē dziļš grāvis. Pēc iepriekšējām ziņām dobumakmens atradies starp abām birzītēm, no lauka novāktu akmeņu kaudzē, tomēr nesenākā pagātnē tas, stumjot vai velkot ar traktoru, pārvietots uz R puses birzīti, kur īpaši uzstādīts. Ap akmeni koncentriskā riņķī izvietoti 12 mazāki akmeņi. Apkārt iestādīti ozoliņi un eglītes, kas nākotnē var jūtami traucēt akmens uztveri, tomēr šie kociņi pagaidām ir diezgan panīkuši.</p>			
<p>Libiešu Upurālas</p>	<p>Pie Kuiķulēm Svētupes krastā atsedzas līdz 10 m augsta smilšakmens klints. Ala atrodas atseguma augšdaļā, kas nedaudz atvirzīta no upes krasta. Pirmais profesionālais ģeologs, kas raksturoja Latvijas alu veidošanās</p>	<p>57° 42' 59" N 24° 29' 23" E</p> <p>Svētupes labajā krastā pie</p>	<p>Norādes zīmes, stāvlaukums, informācija</p>	

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>procesus, Tērbatas universitātes profesors Konstantīns Grēvinks uzskatīja, ka „seno līvu upurala” pie Kuiķuļiem ir mākslīgi veidota (Grewingk 1861: 21), tomēr šis uzskats ir aplams, jo Lībiešu Upuralas ir senas sufozijas alas, kas izskalotas Burtnieku svītas smilšakmeņos. Pats alu veidotājs avots pa tās grīdu vairs netecēja jau pirms 700 gadiem, jo alā atrastās 14. gs. monētas kā ziedojumi ieraktas apmēram divus metrus biezā nobrukumu slānī virs kādreizējā alas grīdas līmeņa, pa kuru savulaik plūdis avots. Pamazām brūk arī pati ala – spriežot pēc Fridriha Kruzes publicētā 1839. gada zīmējuma, tai vēl 19. gs. bija viena ieeja. Iespējams, ka tāda ala saglabājusies līdz pat 20. gs. sākumam, par ko liecina alas apraksts ap to laiku pierakstītā teikā: „Ieejot šinīs alās, atrodamies kā lielā priekšistabā, no kuras uz trim pusēm iziet mazākas alas”. Nobrūkot plašās „priekšistabas” griestiem, ir saglabājušies divi alas atzari, kas mūsdienās veido divas atsevišķas alas. Iespējams, ka kādā vietā zem nobrukuma joprojām slēpjas vēl trešais alas atzars, kas pieminēts iepriekš citētajā teikas fragmentā. Šķiet, ka šis atzars</p>	<p>Kuiķulēm</p>		
--	--	-----------------	--	---

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>bijis apskatāms vēl vairākus gadus desmitus pēc „priekšistabas” sabrukšanas, jo vēl kādā 1939. gadā pierakstītā teikā ir norādīts, ka par Velna alām sauktas trīs alas pie Lielkuiķuļiem. Lielākais Upuralu atzars pie ieejas ir 2-3 m plats, dziļumā tas kļūst krietni šaurāks un zemāks. Šīs ejas garums ir 46 m, tāpēc vēl 20. gs. 70. gados – 80. gadu pirmajā pusē šī tika uzskatīta par garāko alu Latvijā. Savukārt mazākās alas garums ir 19,5 m, pie ieejas tā ir šaura un zema, bet iekšpusē ar gandrīz 2 m augstiem griestiem (Eniņš 1995h). Alu griestos daudzi t.s. „Velna skursteņi”. Pirms „priekšistabas” sabrukšanas Lībiešu Upuralu kopējais garums ir bijis ap 70 m (Eniņš 1984a: 155). 1971. gada vasarā G. Eniņš veica pirmos precīzos Lībiešu Upuralu mērījumus un izgatavoja atlikušo alas daļu plānu. 1972. un 1973. gadā alu apgūšana turpinājās, jo izpētei pievienojās jauni speciālisti – ģeologs Viktors Grāvītis un arheologs Juris Urtāns. Tā kā 1972. gadā mēģinājumi norakt līdz 2 m biezo smilšu kalnu sabrukušās „priekšistabas” vietā ar lāpstām nevainagojās īpašiem panākumiem, Viktors Grāvītis gadu vēlāk sagādāja</p>			
--	---	--	--	--

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>ugunsdzēsēju sūkni, ar kura palīdzību Svētupē tika ieskalots tonnām smilšu, atsedzot grīdas līmeni, kāds tas bija laikā, kad alā tika upurēts, tādējādi radot iespēju Jura Urtāna vadībā Upuralu kultūrlānī veikt arheoloģiskos izrakumus. 1971.-1973. gada norises Lībiešu Upuralās ir vairākkārt aprakstītas presē (Eniņš 1972; 1984a: 146-155; 1995n V; 1998d: 58-59). Lībiešu Upuralas ieņem izcilu vietu Latvijas kulta un mitoloģisko alu pētniecībā: tieši uz šīm alām attiecas senākās rakstīto vēstures avotu ziņas par upurēšanu alās; alu sienās ieskrāpēts ne tikai vecākais šobrīd zināmais uzraksts uz Latvijas smilšakmeņiem, bet arī daudz senu zīmju, kas, iespējams, ir tikpat vecas vai vēl vecākas par 17. gs. gadskaitļiem, pie kam tieši Lībiešu Upuralās senajām zīmēm pirmo reizi tika pievērsta zinātniska interese, tādējādi atklājot ne tikai Latvijā, bet visā Baltijas reģionā pilnīgi jaunu kultūrvēstures pieminekļu grupu – zīmju klintis. Ar Lībiešu Upuralu izpēti 1971. gadā Guntis Eniņš sāka sistemātisku Latvijas alu izpēti, šeit pirmo reizi pielietojot turpmāk nostabilizētās alu izpētes metodes, savukārt 1973. gadā Jura</p>			
--	--	--	--	--

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>Urtāna vadībā Lībiešu Upuralās izdarīti pirmie profesionālie arheoloģiskie izrakumi Latvijas alās, kuru laikā iegūts ļoti bagātīgs arheoloģiskais materiāls (663 senlietas, no kurām lielākā daļa monētas, kā arī dažādu organisko vielu atliekas). Spriežot pēc norādēm literatūrā, Lībiešu Upuralas 19. gs. apskatīja vairāki ievērojami cilvēki. 1822. gadā alu apmeklēja slavenais ārsts un etnogrāfs Oto Hūns, kurš atrada tur upurētos apģērba gabalus un maizi (Lövis 1908). 1839. gada 15. augustā sava Latvijas apceļojuma laikā, apzinot arheoloģiskos pieminekļus, šeit piestāja Tērbatas universitātes vēstures profesors Fridrihs Kruze, kurš alā ievēroja krāsotas vilnas un gaiļa spalvu ziedojumu (Kruze 1842: 7). F. Kruzes apmeklējuma laikā tapušais un vēlāk publicētais zīmējums ir senākais zināmais alas attēls (turpat, Tab.67, 3). Dažus gadus vēlāk Lībiešu Upuralas klinti zīmēja Pēterburgas mākslinieks Augusts Georgs Pecolds, Andersa Jūhana Šēgrēna pirmās lībiešu pētniecības ekspedīcijas dalībnieks. Alas ieeja gan akvarelī nav redzama, ko izskaidro tā nosaukums „Aizbērtā alas ieeja Svētciemā”. Šēgrēns alu</p>			
--	--	--	--	--

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>apmeklēja 1846. gada 20. jūnijā, dienasgrāmatā par to atstājot šādu ierakstu: „... pēcpusdienā mums bija norunāta ekskursija, kurā devāmies saimnieka [Svētciema muižas īpašnieka Karla fon Fēgezaka] vadībā. Iekšzemē, mazas upītes krastā, Ikskul ciemā atradās vieta, kas jau sen bijusi pazīstama kā sena lībiešu upurvieta, tādēļ visiem viesiem bija paradums to apmeklēt. Proti, tur bija ala stāvā smilšakmens sienā tās pašas upītes augstajā krastā, kas šeit garām plūst uz jūru, vārdā Svietup jeb citiem vārdiem svētā upe. [...] Alas augšpusē, mazu gabalu nostāk, ir sēta, kuras vārds ir Kujkul. Šeit vecais saimnieks prot arī lībiešu valodu,” (Blumberga 2006: 22). Par Lībiešu Upuralām pierakstīts salīdzinoši daudz tematiski dažādu teikumu un nostāstu. Lielāko daļu no šī materiāla 1939. gadā folkloras vākšanas kampaņas ietvaros fiksēja Svētciema pamatskolas skolēni: 1) Līdzīgi kā par vairākām citām Vidzemes alām, arī par Lībiešu Upuralām senāk stāstīts, ka tās ir daudz garākas, nekā tas ir patiesībā. Teikās pārsvarā apgalvots, ka, pa zemes virsu izsekojot sunim, kas ar zvaniņu kaklā ielaists</p>			
--	---	--	--	--

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>alā, tas iznācis virszemē pie Burtnieku ezera, retāk – pie Mazsalacas. Ja teikās stāstītais būtu patiesība, Lībiešu Upuralas būtu vismaz 42 kilometrus garas, jo apmēram tik tālu pa gaisa līniju no alām atrodas Burtnieku ezers. Ņemot vērā Lībiešu Upuralu lielākās ejas šībrīža garumu – 46 m, teikās tas pārspīlēts vairāk nekā 900 reižu! Mazsalaca Lībiešu Upuralām atrodas tikai nedaudz tuvāk. Ja publikācijās par šīm alām minētas kādas ar tām saistītas teikas, tās parasti pārstāv šo teiku tipu (piem., Eniņš 1972; 1984a: 147; 1998d: 58 u.c.). 2) Ar Velna darbošanos saistītās teikas, kas motivē folkloras pierakstos populārāko Lībiešu Upuralu nosaukumu – Velna alas. Iespējams, ka Upuralu Velna tēlā saplūduši lībiešu priekšstati par dabas (ūdens) gariem un kristiešu dēmonisko Velnu, jo šis folkloras slānis atšķiras no Vidzemei ierastās Velna alu folkloras. Šķiet, ka šis ir samērā jauns Lībiešu Upuralu folkloras slānis, kas radās pēc tam, kad ala lielā mērā zaudēja savu kulta vietas funkciju, t.i., ap 18.-19. gs. 3) Daudz senākās tradīcijās balstītas teikas, kurās stāstīts, ka Lībiešu Upuralās senāk notikusi ziedošana. Šos folkloras tekstus</p>			
--	---	--	--	--

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>iespējams sastatīt ar alās iegūto arheoloģisko materiālu, kas, balstoties uz J. Urtāna pētījumiem, attiecas uz 14.-19. gs. Šeit gan jāatzīmē, ka 17.-18. gs. vizitāciju protokoli, 19. gs. apmeklētāju novērojumi un arheoloģisko izrakumu materiāls sniedz daudz detalizētāku informāciju par folkloras materiālu. Līdzās aplūkotajiem stabilajiem folkloras motīviem teiku ievada un nobeiguma frāzēs reizēm atrodama arī cita kultūrvēsturiski interesanta informācija. Piemēram, atrodama norāde uz to, ka Pirmā pasaules kara laikā daudzi cilvēki alas ir izmantojuši kā slēpni. Šīs ziņas apliecinātas arī literatūrā (Lancmanis 1924a III), savukārt kādā citā tekstā atzīmēts, ka „alu sienās ir iegriezti daudzi vārdi”. Arī šis vērojums pilnībā atbilst patiesībai – Lībiešu Upuralu sienās ne tikai ieskrāpēti daudzi vārdi, šeit saglabājies senākais datētais uzraksts, kas mūsdienās apskatāms uz Latvijas smilšakmens atsegumiem, proti, gadskaitlis „1642” Mazajā Upuralā. Divus gadus vēlāk interesantu „dubultliecību” par sevi šeit atstājis kāds Matiass Bahs, domājams, no Salacgrīvas, Lielās Upuralas sienā ieskrāpējot</p>			
--	---	--	--	--

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>uzrakstu „MATIAS : A : BACH AO 1664”, bet Mazajā Upuralā atzīmējoties kā „M : BACH SALIS AO 1664”. Pirmās ziņas par šiem senajiem skrāpējumiem publicēja G. Eniņš un J. Urtāns, te vienu, te otru no uzrakstiem minot vairākās publikācijās. Šī iemesla dēļ G. Eniņš no kāda cita autora ir izpelnījies nepelnītu pārmetumu, jo tikai nezinot, ka alās atrodami divi dažādi M. Baha 1664. gada ieraksti, var apgalvot, ka, žurnālā „Liesma” „aprakstot klinšu un alu pētniecības vēsturi, uzraksts „M:BACH SALIS Ao 1664” Lībiešu Upuralā jau pārtapis par „+MATIAS A:BACH AO 1664”” (Stalidzāns 1998: 25). Kādā Limbažu tūrisma ceļvedī savukārt teikts, ka lielākās alas sienās atrodami ieraksti pat no 1617. gada (Limbaži 1962: 37). Šķiet, ka mūsdienās šis gadskaitlis gan vairs nav atrodams. Lībiešu Upuralu sienās ieskrāpēti ne tikai senākie precīzi datējamie uzraksti uz Latvijas alu un klinšu sienām. 1971. gada 23. jūlijā, veicot Lībiešu Upuralu uzmērīšanu, G. Eniņš alas sienās atrada ne tikai senos Matiasa Baha ieskrāpētos uzrakstus, bet arī dažādas nesaprotamas zīmes, no kurām izteiksmīgākās pārzīmēja savā piezīmju kladē un vēlāk</p>			
--	--	--	--	--

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>publicēja (Eniņš 1972: 27). Latvijas klinšu rakstu izpētē šis raksts nozīmīgs ar to, ka tajā pirmo reizi pieminētas senās zīmes un nodrukāts to aptuvens attēls. Šīs pašas zīmes arheoloģiskās ekspedīcijas laikā pētīja un nozīmēja arī J. Urtāns, kurš pirmais aprakstīja tās zinātniskajā literatūrā, publicējot arī vairāku zīmju precīzas kopijas (Urtāns 1975: 252-253; 1977: 91, 92). Pētītās zīmes plašāk raksturotas un ilustrētas Lībiešu Upuralām veltītajā publikācijā. Mūsdienās Lībiešu Upuralas ir populārs tūrisma objekts, ko pazīst visā Latvijā, savukārt vietējo iedzīvotāju mutvārdu tradīcija pārsvarā kļuvusi sekundāra. Piemēram, kādā tekstā, kas pierakstīts Liepājas Pedagoģijas akadēmijas folkloras prakses laikā 1996. gadā, skaidri nojaušami literatūras avoti, no kuriem teicēja iespaidojusies. Ziņas par to, ka ala ir senā lībiešu upurala, kurā ziedots līdz 19. gs. vidum, kā arī zīmīgo māju un vietu nosaukumu Pērkoni, Ūziņi, Svētupe un Svētciems uzskaitījums pārņemts no J. Urtāna publikācijām. Ar alas sienā ieskrāpēto igauņu sacelšanās vadoņa Lembita vārdu savukārt saistāms kāds cits stāsts. Pēc tam, kad G.</p>			
--	---	--	--	--

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>Eniņš savos rakstos publicēja sešas iespaidīgākās zīmes, kuras bija atradis Upuralu sienās, periodikā parādījās novadpētnieka Artura Gobas raksts ar nosaukumu „Vai mūsu senči prata rakstīt?“, kas vēlāk tika pārpublicēts tā paša autora grāmatā (Goba 1989; 1995: 133-136). Rakstā autors kritizē J. Urtāna komentārus par Upuralas zīmēm, drīzāk atbalstot Galgauskas novadpētnieka Oļģerta Miezīša hipotēzi, kurā apgalvots, ka tās ir rūnu zīmes, kurās no otras puses lasāms igauņu sacelšanās vadoņa Lembita vārds. Tomēr šāds tulkojums pat teorētiski nav iespējams, jo zīmes alā nav izkārtotas regulārā rindīnā, kā tas tika publicēts, uz ko vēlāk norādīja arī G. Eniņš (1998d: 58). Tomēr ar A. Gobas intriģējošo rakstu pietika, lai tas iegultu tautas atmiņā. Interesants ir arī kādas citas teikas nobeigums, ko varētu uzskatīt par mūsdienu ticējumu: „Pastāv uzskats, ka vēl šodien neapzināti upurē dieviem, jo daudzi alā ir pazaudējuši kādu priekšmetu, piem., gredzenu, naudu utt.” Šķiet, ka arī mūsdienās nelielai sabiedrības daļai Lībiešu Upuralas ir saglabājušas svētvietas statusu. Piemēram, 2008. gada</p>			
--	--	--	--	--

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>Jānos „priekšistabas” vietā kūpēja kāda milzīga ugunsкура pelnu čupa, savukārt vairākās alas vietās acīmredzot kā ziedojumi bija nolikti ziedu pušķi, pārtika un vainadziņi. Lībiešu Upuralas kopš 1967. gada ir arheoloģiskais piemineklis, bet kopš 1977. gada – aizsargājams ģeoloģiskais objekts, tāpēc ugunsкура dedzināšana līdzīgi kā uzrakstu skrāpēšana alas sienās šajā vietā ir aizsargājamā objekta postīšana, līdz ar to krimināli sodāma darbība. Ala ir aizbirusi par apmēram 2 – 3 m salīdzinājumā ar 1973.g. pētījumos atrakto alas grīdas līmeni. Šķiet, ka zīmes uz alas priekštelpas sienas ir zudušas. Sienās ir iegrebtas arī jaunas zīmes. Vairākos iedobumos galvenās alas sienā arī 2011.g. bija ielikti pļavu ziedi. Literatūra: Kruse 1842: 7; Grewingk 1861: 19, 21; Protokoll 1869: 181; –ru –rs 1892; Richter 1909: 381; Kurtz 1924 (Nr. A108); Lancmanis 1924a III (Valmieras aprīņķis, Nr.4); Cukurs 1930: 47, 56; Bregžis 1931: 11, 44, 88; Vanags 1937a: 117; Priednieks 1967: 89 (Nr.122); Eniņš 1972; 1984a: 146-155; 1992c: 69; 1993c I: 10-12; 1995h; 1995n V; 1998d: 58-59; Urtāns 1973; 1975; 1977a (Nr.10); 1980; 1997: 93-98;</p>			
--	--	--	--	--

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>2000; Balaško, Cimermanis 2003: 207; Laime 2004b: 47, 62. Pēc: S. Laime. Svētā pazeme. Latvijas alu folklorā. Zinātne, 2009. ar J. Urtāna papildinājumiem.</p> <p>Stāstījums #1. Svētcieņu pagastā Lielkuiķu mājas robežās atrodas Velnu alas. LFK 1736, 1746. Pier. Harijs Kreišmanis, Svētcieņa pmsk., 1939 #2 Svētcieņu pagasta Lielkuiķu mājas robežās atrodas Velna alas. LFK 1736, 910. Pier. Nikolajs Zālamans, Svētcieņa pmsk., 1939. #3 Svētcieņa pag. Lielkuiķu robežās atrodas Velnalas. LFK 1736, 351. Emma Everte, 48 g.v.; pier. Biruta Liepiņa, Svētcieņa pmsk., 1939. #4 Svētcieņa pagastā pie Jaunkuiķu mājām ir tādas alas, kur cilvēki iet iekšā. Tos sauc par Velna alām. LFK 1735, 794. Agnese Irbena Salacas Apiņos, 50 g.v.; pier. Ilga Irbens, Salacgrīvas pmsk., 1939. #5 Svētcieņa pag. Lielkuiķu mājas robežās atrodas Velna jeb Upuru ala. LFK 1736, 3230. Jēkabs Šmits Svētcieņa Līčupās, 75 g.v.; pier. Arnolds Prauliņš, Svētcieņa pmsk., 1939. #6 Lielkuiķu māju robežās uz Svētupes krasta atrodas Velna alas.</p>			
--	--	--	--	--

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>Daudzi šīs alas sauc par Velna alām, bet tās patiesībā ir līvju upuru alas. Alu sienās ir iegriezti daudzi vārdi. LFK 1736, 1927. Katrīna Kuiķulīte, 83 g.v.; pier. Inta Kuiķulīte, Svētciema pmsk., 1939. #7 Reiz kāds vīrs ielaidis Svētciema Upuru alā suni ar zvaniņu kaklā, bet pats gājis pa zemes virsu, sekodams zvaniņa skaņām. Suns iznācis no alas pie Burtnieku ezera. LFK 1682, 266. G. Eidmanis Salacgrīvas Patkulos, 50 g.v.; pier. Georgs Fišers, 1939. #8 No Limbažu Dūņu ezera iztek upe, ko sauc par Svētupi. Sveiciema pagastā Svētupes krasti ir klinšaini un vienā vietā šajās klintīs atrodas tā sauktās Velna alas. Ieejot šinīs alās, atrodami kā lielā priekšistabā, no kuras uz trim pusēm iziet mazākas alas. Otrs gals vienai no šīm alām izejot pie Burtnieka ezera. Lielās alas vienos sānos atrodas šaura eja, pa kuru rāpus ejot var nokļūt it kā lielā plašā istabā. ././ LPT XV: 310-311. Teic. kāds L. Bērziņa skolnieks Limbažos. #9 Svētciemā pagastā pie Lielkuiķuļu mājām, kas atrodas uz Svētupes krasta, ir tādas alas ar nosaukumu Velna alas. Šajās alās var ieiet līdz 20 metriem tālumā. No sākuma ieeja ir šaura un zema, tā ka jāiet</p>			
--	---	--	--	--

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>saliekušam, tad var iet stāvu. 10 metru no ieejas alā ir tik plaša telpa, kur var saiet 20 cilvēku. Vēl tālāk ir eja, bet pienesta ar smiltīm un sabrukusi. Veci ļaudis stāsta, ka alas izejot līdz Mazsalacai. Alā esot laiduši suni un tas iznācis laukā pie Mazsalacas. LFK 1736, 693. Anna Mežgaile Svētciena Līvkalnos, 89 g.v.; pier. Raimunds Mežgailis, Svētciena pmsk., 1939. #10 Svētciena pagastā Lielkuikūlu mājas robežās upes krastā atrodas Velnu alas. Tur ir arī dažādi nostāsti. Reiz tur pakāries kāds vīrs, tāpēc naktī gar to vietu nedrīkstot iet, jo tur rādoties spoki. Kādreiz kāds vīrs solījies pašā nakts vidū iznest cauri krustu kapsētai līdz otrai malai. Nakts vidū viņš aizgājis un atnesis krustu, pēc tam nesis krustu atpakaļ un spraudis zemē iekšā. Iespraudis ar visu menteli un nācis atpakaļ, bet kāds viņu it kā turējis cietī. Viņš nodomājis, ka mironis viņu tur cietī, rāvies uz priekšu un izrāvies ārā, bet turpat palicis beigts. No tās reizes tur neviens vairs nebrauc, jo visiem ir bailes no spokiem. LFK 1736, 1661. Pier. Harijs Kreišmanis, Svētciena pmsk., 1939. #11 Lielkuikuļu mājas robežās atrodās Velnu alas. Cilvēki stāsta, ka arī</p>			
--	--	--	--	--

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>Lielkuiķulu Velnu alās daudz reizes spokojas. Kāds man reiz stāstīja vienu atgadījumu, kā no Velnu alas viens reiz izbāzis galvu un šāvis uz viņiem. Spoks iznācis no alas ārā un gājis ar rokām pa ūdeni. LFK 1736, 1775. Pier. Harijs Kreišmanis, Svētciena pmsk., 1939. #12 Svētciena pagasta Lielkuiķulu māju robežās Svētupes krastā atrodas lielas alas, ko ļaudis dēvē par Velna alām. Pirmajā laikā tās laikam kalpojušas lībiešiem, kur tie upurējuši saviem dieviem. Bet vēlāk ļaudis saukuši šo vietu par Velna apsētu. Tur neviens naktī nedrīkstējis iet, jo tur Velns spokojoties. Reiz kāds drošs vīrs gribējis izmēģināt. Aizgājis jau vakarā laikus un uzkāpis kādā augstā priedē, un nu gaidījis. Nācis jau drīz divpadsmit. Te uzreiz ar spalgu blīkšķi Velns izcēlies no Svētupes gultnes un, kur radušies, kur ne, pie alas bijuši seši melni zirgi. Tad Velns iekāpis zirgos un sācis ar tiem braukt. Izbraucis kādus līkumus pa Kuiķeles kapsētu, tad apbraucis deviņas reizes apkārt kapsētai. Te iedziedājies gailis un Velns ar visiem zirgiem nogrimis Svētupes dzelmē. Bet vīrs, šo parādību redzējis, varen nobijies un nekad vairs naktī negājis gar</p>			
--	---	--	--	--

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>spoku vietām. LFK 1736, 1325. Alvīne Krastiņa Svētciena Līdumniekos, 68 g.v.; pier. Rita Klētniece, Svētciena pmsk., 1939.#13 Ir vel arī Vēlnalas pie Svētciena Liekuķulem. Stāsta, ka tur agrāk esot dzīvojuši velni un ka tur esot iekša daudz naudas. LFK 1736, 1018. Pier. Erna Felkere, Svētciena pmsk., 1939. #14 Svētciena pagastā pie Kuiķules kroga atrodas Velnu alas jeb Upuru alas. Tur agrāk esot dzīvojuši velni. Tur rādotes arī dažādi māņi. Senos laikos vecie cilvēki esot sevi upurējuši pie šīm alām. LFK 1736, 4068. Pier. Zenta Veide, Svētciena pmsk., 1939.#15 Svētciena pagasta Lielkuiķuļu mājas tīrumā upes krastā ir ala. Agrāk tur upurēja dieviem, bet vēlāk stāsta, ka tur velni dzīvojuši. Tāpēc šo vietu nosauc par Vēlnalu. LFK 1736, 3113. Pier. Eriks Mauriņš, Svētciena pmsk., 1939. #16 Svētciena pagastā pie Lielkuiķuļu mājām atrodas alas. Šīs alas tauta dēvē par Velna alām. Stāsta, ka tur agrāk dzīvojuši velni. Agrāk tur cilvēki esot sevi upurējuši, un tagad sauc arī par Upuru alām. LFK 1736, 3970. Pier. Leonīds Ozoliņš, Svētciena pmsk., 1939. #17 Svētciena pagastā pie Lielkuiķuļu</p>			
--	---	--	--	--

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>mājām pie Svētupes krasta ir Upuru alas jeb arī Velna alas. Tur agrāk esot upurēts dieviem. LFK 1736, 3822. Pier. Egons Martinsons, Svētciema pmsk., 1939. #18 Velnu alas Svētciema pagastā pie Lielkuiķula ir Velnu alas. Tur ir trīs alas, kas nosauktas par Velnu alām. Tur senāk esot upurējuši cilvēkus, kustoņus un labības Dievam. LFK 1736, 2169. Pier. Fannija Lundberga, Svētciema pmsk., 1939. #19 Valmieras apriņķī Svētciema pagastā Lielkuiķuļu māju robežās atrodas Upuru alas, kur senāk lībieši upurēja saviem dieviem. Bet tagad šīs alas ir iesauktas par Velnu alām. Pasaules kara laikā tur paslēpušies daudz cilvēku. Šīs alas tagad ir pussabrukušas. Arī mūsu skolas zēni tur ir bijuši. No šīm alām zēni nesa arī siksnspāņus. LFK 1736, 2397. Pier. Viktors Amoliņš, Svētciema pmsk., 1939. #20 Svētciema pagasta Lielkuiķul māju robežās atrodas Velna ala. Agrāk varbūt tur senie latvieši alas priekša upurējuši saviem dieviem. Ala ir liela, tur var ieiet pat cilvēks iekša. Ala atrodas taisn ūdens mala. LFK 1736, 3610. Mārtiņš Bahmans, 60 g.v.; pier. Teodors Priekulis, Svētciema pmsk., 1939. #21 Svētciema</p>			
--	---	--	--	--

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>pagasta Lielkuiķuļu mājas robežos uz Svētupes krasta atrodas ali, kurus cilvēki sauc par Vella alim. Tur esot bijuši seno lībiešu upura ali. Stāsta, ka tur dzīvojot velli, un tā viņi nosaukti par Vella alim. Veci cilvēki stāsta, ka tie ali ejot līdz Burtnieka ezeram. Tur esot ielaists sunīts, kurš iznācis Burtnieka ezera mala pie viena krūma ārā. LFK 1736, 3676. Jānis Šterns Svētciena Jesperos; pier. Pēteris Šterns, Svētciena pmsk., 1939. #22 Upuralas pie Svētupes Svētupe sākas Dūņezērā pie Limbažiem. Tā tek uz Salacgrīvas pusi. Tās tuvumā bijušajā Pāles pagastā upes klinšainajos krastos ir alas, ko sauc par Upuralām. Stāsta, ka no tām ejot apakšzemes eja, kas vedot līdz pat Burtniekezeram. Senie lībieši šais Upuralās ziedojuši saviem dieviem, tās ir kulta vietas. LFK 1978, 3181. Marija Galeviuse Alojā, 66 g.v.; pier. Jānis Rozenbergs, LFK 20. zinātniskā ekspedīcija, 1966. #23 Tā kā „Sprundas” atrodas apmēram 3 km no Lībiešu Upuralām, tad Dzidra zināja pastāstīt par tām šādu teiku. Alas sauc par Upuru alām tāpēc, ka lībieši te upurējuši saviem dieviem līdz pat 19.gs. vidum. Tas esot pierādīts pat</p>			
--	--	--	--	--

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>arheoloģiskajos izrakumos. Tas, ka lībieši ir dzīvojuši šajā apkārtnē, pierāda arī apkārtējie māju vārdi: Pērkoni, Ūziņi u.c. vietvārdi – Svētupe, Svētciems. Dzidra atminējās, ka alā esot uzraksts, par kuru stāsta, ka tas esot senigauņu vārds „Lembids”. Tas ir igauņu sacelšanās vadoņa vārds pret vācu krustnešiem. Alās it kā esot slēpušies igauņu nemiernieki. Pastāv uzskats, ka vēl šodien neapzināti upurē dieviem, jo daudzi alā ir pazaudējuši kādu priekšmetu, piem., gredzenu, naudu utt. LPA 92. Dzidra Šterna Salacgrīvas l.t., dz. 1919.g.; pier. Sarmīte Saukuma, 1996. No: S. Laime. Svētā pazeme. Latvijas alu folklorā. Zinātne, 2009.</p>			
<p>Dzelzāmura Svētakmens</p>	<p>Ejot pa informācijas stendā norādīto taku gar Karogupītes kreiso krastu pa galvenokārt skuju koku mežu, pēc nepilniem 300 m nonākam pie Svētakmens, kas atrodas Karogupītes ap 8 – 10 augstā krasta nogāzes vidusdaļā. Šajā vietā nogāzē ir plašāks, līdz 10 – 15 m dziļš ierobs. Varētu būt, ka akmens ir noripināts no kraujas augšpusē. Pats akmens ir plaisains, rupjgraudains, tomēr nekādas iepriekš literatūrā norādītās zīmes akmenī nevarēju ieraudzīt. Šķiet, ka akmens</p>	<p>57° 49' 44" N 24° 47' 15" E</p> <p>Pie Karogu karjera, Karogupītes ielejas nogāzes vidusdaļā</p>	<p>Pie akmens ir zīme ar nosaukumu, bet bez informācijas. Par akmeni ir apraksts arī informācijas stendā, kas novietots karjera vidusdaļā</p>	

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>kādreiz dedzināts, jo no tā izplīsušas šķembas. Akmens pakāje pret Karogupīti ir bijusi nedaudz atrakta. Netālu no lielā akmens uz ZZR ir vēl divi palieli, tomēr daudz mazāki akmeņi, no kuriem viens ir sašķelts. Kraujas augšpusē ir pāris nelielas, aizaugušas bedres. Pie akmens ir viena lielāka atšķelta akmens šķemba, kas tagad bija izkustināta no savas sākotnējās vietas. Taku veidojot, ir nozāģēti un novākti kritušie koki. Informācijas stendā ir dota norāde, ka akmens ir 3,4 m garš, 2,1 m plats, 2,75 m augsts un tā apkārtmērs ir 9,2 m.</p> <p>Stāstījums Nosaukumi: Lielais Dzelzāmura akmens, Lielais upurakmens, Svētakmens. Pierakstīja E. Kristapsone 1994., 1997., sakārtoja 1999. Glabājas VKPAI PDC.</p>			
<p>Dzelzāmura Veselības avots</p>	<p>Veselības avots atrodas te pa purvainu ieleju tekošās Karogupītes kreisā krasta nogāzē ap 100 m uz ZA no neapdzīvotajām Dzelzsāmuru mājām. Karogupītes nogāze aizaugusi jauktu koku mežu, kas tieši avota vietas apkārtnē pagājušo ziemu ir tūrīts. Avotu nogāzē iezīmē caurmērā ap 10 – 15 m liela</p>	<p>57° 49` 83``N 24° 47` 26``E</p> <p>Ap 100 m uz ZA no neapdzīvotajām Dzelzsāmuru mājām Karogupītes</p>	<p>Ja iet caur pamestās privātmājas pagalmu, tad samērā vienkārša un viegla pieejamība. Ja gar upes krastu no tilta puses, tad grūtāk.</p>	

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>mitra vieta, kas aizaugusi atšķirīgu zāli. Līdzās ir vēl dažas mazākas, zāli aizaugušas avota vietas. Krasta nogāzē ir vairāki ierobi, tuvumā ir dzelzsāmura vieta un iespējams, ka te Karogupītes nogāzē vai lejā purvā ir iegūta dzelzsrūda.</p> <p>Stāstījums Pie Dzelzāmura bijis Dzelzs avots. Jānis Megris papildina, ka šo avotu, tāpat kā mīļu bērnu, saukuši arī citos vārdos: Veselības avots, Dzīvības avots, Svētavots. Pats bagātākais Staiceles saimnieks bijis Rēciemu mājas īpašnieks. Katru rītu viņš sūtījis kalponi uz Veselības avotu pēc ūdens. G. Eniņš. Nezināms pilskalns, galvaskausi alu labirintos. Rīgas Balss. 1994.g. 26.janvārī.</p>	ielejas malā		
Karogkalniņš	<p>No šosejas puses kalniņš nodalīts ar 2 – 3 m dziļu pāržmaugu; citi izcēlumi te starp Karogupīti un šoseju virzienā uz Aloju nav tik izteikti nodalīti. Pret Karogupīti kalniņš ir ap 8 m augsts. Karogupīte iegrauzas kalniņa pakājē, atsedzot nelielu smilšakmens klinti, gar kuras malu sūcas avotiņš. Pats kalniņš apaudzis mežu un pamežu; uz tā ir vairāki lieli bērzi. Kalniņa centrālajā daļā ir akmens,</p>	<p>57° 48' 59" N 24° 47' 7" E</p> <p>Staiceles – Alojās šosejas labajā pusē nepilnus 100 m aiz Karogupītes caurtekas virzienā uz Aloju</p>	<p>No ceļa ved taciņa, gar avotu pa Karogupītes krastu</p>	

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	<p>uz kura ir, šķiet, dabiski zīmjeida iegrauzumi.</p> <p>Stāstījums</p> <p>Alojas baznīcu gribējuši celt Karogu silā, netāl no Salacas upes, kur vēl tagad redzams mazs uzkalniņš, kas izcēlies no neiesāktiem baznīcas mūriem. Bet ko pa dienu uzmūrējuši, tas pa nakti izjucis. Redzēdami, ka tur baznīcai nav vietas, - atmetuši domas te baznīcu celt. Citas vietas nezinādami, iekritis prtātā vietu šādejādi izmeklēt: aizjūguši vērsi ratos, ielikuši baļķi vezumā un palaiduši vērsi vaļā, prātodami: tur, kur vērsis apstāšoties, tur būšot baznīcai īstā vieta. Vērsis apstājies tur, kur tagadējā Alojas baznīca. Še nu sākuši strādāt; bet atkal tā pati liksta: ko pa dienu uzmūrējuši, tas pa nakti noplēsts. Prātojuši, ka jāziedo cilvēka dvēsele. Sasaukuši visus iedzīvotājus un tiem vaicājuši: „Kurš grib glabāt baznīcas atslēgas?” Tad kāds vīrietis, Aleksis vārdā, teicis, ka viņš gribot. Šo vīrieti piedzirdījuši un dzīvu iemūrējuši baznīcas mūrī. Pērc tam varējuši baznīcu netraucēti celt – vairs naktīs neticis nojaukts. LFK 1978, 3231. Valmieras Alojā. No K. Galeviusa muzeja mater., 1923.</p>			
--	---	--	--	--

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

PRAKTISKĀ INFORMĀCIJA

Limbažu tūrisma informācijas centrs

Adrese: Torņa iela 3, Limbaži, LV – 4001

Tālr.: +37164070608; +37128359057

www.visitlimbazi.lv

e-pasts: tic@limbazi.lv

Skype: visitlimbazi

Darba laiks:

No maija līdz septembrim

Pirmdiena – Piektdiena: plkst. 10:00 – 18:00

Sestdiena: plkst. 10:00 – 15:00

No oktobra līdz aprīlim

Pirmdiena – Piektdiena: plkst. 10:00 – 16:00

Sestdiena: plkst. 10:00 – 15:00

Salacgrīvas novada tūrisma informācijas centrs

Adrese: Rīgas iela 10a, Salacgrīva, LV - 4033

Tālr.: +37164041254

www.tourism.salacgriva.lv

e-pasts: saltic.juris@salacgriva.lv;

saltic.baiba@salacgriva.lv

Darba laiks:

Pirmdiena - Piektdiena: plkst. 10:00 - 18:00

Sestdiena: plkst. 10:00 - 15:00

Alojas novada tūrisma informācijas centrs

Adrese: Lielā iela 13, Staicele, LV - 4043

Tālr.: +37164035371; +37127806452

www.staicele.lv

e-pasts: turisti@staicele.lv

Twitter: @AlojasNovadaTIC

Darba laiks:

Pirmdiena - Piektdiena: plkst. 9:00 - 15:00

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

CITI APSKATES OBJEKTI/IESPĒJAS MARŠRUTA IETVAROS

Nosaukums	Apraksts	GPS	
<p>Limbažu muzejs</p> <p>Adrese: Burtnieku iela 7, Limbaži</p> <p>Tālr.: +37164070632</p> <p>Darba laiks: Sezonā Pirmdiena - Sestdiena: plkst.10:00 - 18:00 Nesezonā Otrdiena - Sestdiena plkst: 10:00 - 17:00</p> <p>Ieejas maksa: Ls 0,40/0,60</p>	<p>19.gs. sākumā celtajā Rīgas rātes jaunajā pilī jeb Pilsmuižas pārvaldnieka ēkā iekārtota vēstures ekspozīcija un izstāžu zāles. Limbažu muzejs piedāvā saviem apmeklētājiem ekskursijas muzejā, pilsētā, muzejpedagoģiskās programmas par dažādām vēsturiskajām tēmām</p>	<p>X:57515769 Y:24713840</p>	

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

<p>Mini zoo „Bērzkalni”</p> <p>Adrese: Bērzkalni, Limbažu pagasts Tālr.: +37127400350</p> <p>Ieejas maksa: Ls 1,50 (grupām atlaides)</p>	<p>Piemājas saimniecībā var apskatīt 24 šķirņu vistas (tai skaitā arī ļoti retus eksemplārus), fazānus, baložus, un pāvus, stirnu Čiepu, mini cūku Piparu un Ca-De-Bou šķirnes suņus. Tīrasiņu trušus - arī milzu trušus. Jo īpaši mīļi un jauki ir Šetlandes poniji</p>	<p>X:57427564 Y:24705599</p>	
<p>Bīriņu pils</p> <p>Adrese: Bīriņi, Vidrižu pagasts Tālr: +37164024033</p> <p>www.birinupils.lv e-pasts: hotel@birinupils.lv</p> <p>Ieejas maksa: Ls 1,- līdz 3,50</p>	<p>Muižas īpašnieku dzīvojamā māja, kas būvēta 1860. g. Ēku ieskauj romantiska un skaista vide, ko veido labiekārtots parks, ezeri, muižas ēkas. Pilī iekārtota viesnīca un restorāns. Ir pieejami gida pakalpojumi.</p>	<p>X:57244038 Y:24661568</p>	
<p>Planču purva dabas taka</p> <p>Adrese: Alojas novads, Staiceles pagasts, Staiceles pilsētas lauku teritorija</p>	<p>Dabas taka izveidota Planču purvā, kas ir neskarts augstais purvs un ir aizsargājama dabas teritorija. Taka ir aptuveni 0,5 km gara, tā iepazīstina apmeklētājus ar purva ekosistēmu, tajā visbiežāk sastopamajiem dzīvniekiem, putniem un augiem.</p>	<p>X:57878677 Y:24751167</p>	

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

<p>Brīvdabas komplekss ar “Mākslinieku šķūni”</p> <p>Adrese: Lielā iela 19, Staicele</p> <p>Tālr.: 27806452</p>	<p>Mākslinieku šķūnis ir celts no seniem dēļiem un kalpo kā izstāžu zāle.</p>	<p>X:57835422 Y:24745523</p>	
<p>Lībiešu muzejs “Pivāлинд”</p> <p>Adrese: Lielā iela 14, Staicele</p> <p>Tālr.: +37164035155, +37127881859</p> <p>E-pasts: muzejs@staicele.lv</p> <p>Darba laiks: 1.05.-30.09. Pirmdiena – Sestdiena: plkst.11:00-16:00 1.10. - 30.04. iepriekš pieteikt pa tālruni. Ieejas maksa: Skolēniem, studentiem un pensionāriem – Ls 0,20; pārējiem – Ls 0,40.</p>	<p>Lībiešu muzejs “Pivāлинд” iepazīstina ar lībiešu kultūras mantojumu Salacas novadā un Staiceles vēsturi. Muzejs sadarbībā ar sabiedrību pēta un izzina Staiceles un tās lauku teritorijas kultūrvēsturiskās vērtības, to saistību ar kādreizējo Metsepoles lībiešu teritoriju un iedzīvotājiem no vissenākajiem laikiem līdz mūsdienām.</p>	<p>X:57836206 Y:24745041</p>	

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

<p>Salacgrīvas muzejs</p> <p>Adrese: Sila iela 2, Salacgrīva</p> <p>Tālr.: +37164071981</p> <p>E-pasts: muzejs@salacgriva.lv</p> <p>Darba laiks: 1.10.-31.05. Trešdiena – Piektdiena: plkst.12:00 – 16:00 Sestdiena: plkst.10:00 – 14:00 1.07.-30.09. Trešdiena – Piektdiena: plkst.10:00 – 17:00 Sestdiena: plkst.10:00 – 15:00</p>	<p>Iepazīstina ar zvejniecības tradīcijām Vidzemes jūrmalā un Salacas upē, kā arī ar novada vēsturi. Muzejā glabājas materiāli par Salacgrīvu, bijušajām Vecsalacas un Svētciema muižām, zveju un zvejniekiem Baltijas jūras Vidzemes piekrastē un Salacā, ievērojamiem novadniekiem, liela pastkaršu un fotogrāfiju kolekcija par Salacgrīvu līdz 1940. gadam.</p>		
<p>Jūrskolas muzejs</p> <p>Adrese: Valdemāra iela 47, Ainaži</p> <p>Tālr.: +37164043349</p> <p>E-pasts:</p>	<p>Muzejā var uzzināt, kā piekrastes zvejnieku ciemos būvēja un laida ūdenī senos buriniekus un kā mūsu jūrnieki ar tiem devās tālajās pasaules jūrās un okeānos. Pēc muzeja apmeklējuma dārzā simtgadīgo ozolu sniegtajā ēnā iespējams atpūsties, aplūkot seno enkuru kolekciju un brīdi pakavēties pie Krišjāņa</p>		

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

<p>ainazumuzejs@apollo.lv</p> <p>Darba laiks: 15.10. – 14.05. Otrdiena – Piekdiena: 10:00 – 16:00 15.05. – 14.10. Trešdiena – Svētdiena: 10:00 – 16:00</p> <p>Ieejas maksa: Bērniem, studentiem 0,40 Ls, pieaugušajiem 0,80 Ls, gids 3,00 Ls, foto telpās 2,00 Ls.</p>	<p>Valdemāra krūšutēla, atdot godu vecajiem Ainažu "Jūras vilkiem" - Ainažu jūrskolas dibinātājiem - brāļiem Veidēm un Jānim Miķelsonam</p>		
<p>Ugunsdzēsības muzejs</p> <p>Adrese: Valdemāra iela 69, Ainaži</p> <p>Tālrunis: +37164043280 +37129213784 E-pasts: ugunsdzesibasmuzejs@inbox.lv</p> <p>Darba laiks:</p>	<p>Muzejā var aplūkot gan rokas sūkņus, gan motorslīrces, rokas sirēnas, karoga kāta naglas, senās fotogrāfijas, rakstiskos materiālus. Blakus esošajā ugunsdzēsēju depo ir iespēja uzlaikot ugunsdzēsēju ķiveres, pagriezt rokas sirēnu, nofotogrāfēties pie ugunsdzēsēju automašīnām.</p>		

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

<p>15.05. - 30.09. 10:00 – 16:00 1.10. – 14.05. Otrdiena – Sestdiena: 10:00 – 16:00</p> <p>Ieejas maksa: Skolēniem, pensionāriem - 0,30 Ls, pieaugušajiem - 0,50 Ls</p>			
<p>Randu pļavas taka, putnu vērošanas tornis</p> <p>Adrese: Kuiviži - Ainaži</p>	<p>Vienīgās piejūras pļavas Latvijā ar unikālu augu sugu daudzveidību. Šeit sastopama trešdaļa Latvijas augu sugu. Randu pļavas ir arī starptautiski atzīta putnu migrācijas un ligzdošanas vieta.</p>		
<p>Keramikas kambarkrāsns</p> <p>Adrese: krasta iela 40a, Salacgrīva</p>	<p>Keramikas apdedzināšanas krāsns jeb Naborigama ir keramikas apdedzināšanas krāsns, kurā iespējams sasniegt porcelāna apdedzināšanas temperatūra virs 1300 grādiem. Šobrīd tā ir vienīgā Baltijā.</p>		

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

<p>Salacgrīvas osta un jahtu piestātne</p> <p>Adrese: Pērnavas iela 3, Salacgrīva</p> <p>Tālr.: +37164071111</p> <p>http://www.salacgrivaport.lv</p> <p>e-pasts: port@salacgrivaport.lv</p>	<p>Salacgrīvas osta ir tālākā Latvijas Ziemeļu osta. Tā atrodas Rīgas jūras līča ZA malā Salacas upes grīvā. Tā jau 1368. gadā vēstures avotos minēta kā Livonijas arhibīskapa osta. Jau sākot ar 19 gs. otro pusi Salacgrīvas osta izveidojas par nozīmīgu lauksaimniecības ražojumu un kokmateriālu eksportostu Ziemeļvidzemē. Par aktīvu dalībnieci kravu pārvadājumu tirgū starp Eiropas valstīm tā kļuva 20 gs. 90. gadu sākumā, kad no lokālas zvejas ostas tā kļuva par kokmateriālu, šķeldas un cita veida kravu eksporta ostu.</p>		
---	---	--	---

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

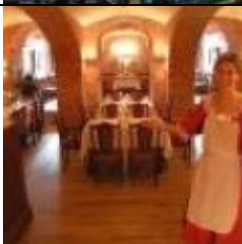

IETEIKUMI GARDĒŽIEM

Nosaukums	Atrašanās vieta, kontakti	Darba laiks	
„Pilsmuižas krodziņš”	Burtnieku iela 7, Limbaži Tālr.: +37164021914	Pirmdiena - Svētdiena plkst.: 9:00 - 21:00	
„Viesis”	Rīgas iela 16, Limbaži Tālr.: +37164070651	Pirmdiena - Piektdiena plkst.: 10:00 - 22:00 Sestdiena - Svētdiena plkst.: 12:00 - 22:00	
„Tornis”	Torņa iela 1, Limbaži Tālr.: +37164022400	Pirmdiena - Piektdiena plkst.: 11:00 - 23:00 Sestdiena plkst.: 11:00 - 24:00	

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

<p>Picērija „Pica Lulū”</p>	<p>Rīgas iela 8, Limbaži Tālr.: +37164022858</p>	<p>Pirmdiena - Sestdiena plkst.: 10:00 - 21:00 Svētdiena plkst.: 11:00 - 21:00</p>	
<p>Bīriņu pils restorāns</p>	<p>Vidrižu pagasts, Bīriņi Tālr.: +37164024033</p>	<p>Pirmdiena - Svētdiena plkst.: 14:00 - 21:00</p>	
<p>„Kungu Rija”</p>	<p>Krimuldas pagasts, Rīgas reģions (Dodoties virzienā no Turaidas uz Raganu, labajā pusē) Tālr.: +37167971473 +37129235741</p>	<p>Pirmdiena - Svētdiena plkst.: 11:00 - 23:00</p>	

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

<p>„Raganas Kēķis”</p>	<p>Braucot pa Rīgas - Valmieras šoseju, Limbažu un Turaidas ceļu krustojumā</p> <p>Tālr.: +37167972266 +37129117021</p>	<p>Svētdiena - Ceturtdiena plkst.: 9:00 - 23:00 Piektdiena plkst.: 9:00 - 24:00 Sestdiena 9:00 - 02:00</p>	
<p>"Minhauzens pie Bocmaņa"</p>	<p>Bocmaņa laukums 1, Salacgrīva, Salacgrīvas n., LV-4033</p> <p>Tālr.: +37164041353 +37120239288 +37120239288</p>	<p>Pirmdiena - Svētdiena plkst.: 10:00 - 24:00</p>	
<p>"Kapteiņu Osta"</p>	<p>Pērnavas iela 49a, Salacgrīva, Limbažu raj., LV-4033</p> <p>Tālr.: +371 64024930 info@kapteinuosta.lv</p> <p>www.kapteinuosta.lv</p>		
<p>"Rakari"</p>	<p>Adrese: "Rakari", Svētciems, Salacgrīvas l.t., Limbažu raj.,</p> <p>Tālr.: +37164071122; +37127060869</p>		

The Ancient Cult Sites for
Common Identity on the Baltic Sea Coast

	e-pasts: info@rakaricamp.lv www.rakaricamp.lv		
"Lienes konditoreja"	Ostas 2, Salacgrīva, Salacgrīvas novads Tālr.: +37126600114	Pirmdiena - Piektdiena plkst.: 7:30 - 19:00 Sestdiena: plkst.: 8:00-16:00 Svētdiena: Slēgts	
"Rondo" SIA "Maksis un Dēli" restorāns	Valmieras iela 7, Salacgrīva, Salacgrīvas nov., LV-4033 Tel. 29355995		